Skolinspektionen

Beslut

Göteborgs kommun
info@educ.goteborg.se

2019-05-22

Dnr 2019:1927

Beslut

efter riktad tillsyn vid Lindholmens tekniska gymnasium 2 i Göteborgs kommun

Inledning

Skolinspektionen genomförde under våren 2019 en granskning på Lindholmens tekniska gymnasium 2 avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer (en s.k. regelbunden kvalitetsgranskning). En regelbunden kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen inom ett antal områden. Områdena som bedöms är rektors ledarskap, undervisning, trygghet och studiero samt betyg och bedömning.

Granskningsbesöket på Lindholmens tekniska gymnasium 2 ägde rum den 26-28 februari 2019. Vid besöket intervjuades elever, lärare, representanter för elevhälsan och rektorn. Skolinspektionen genomförde också flera lektionsobservationer. Skolinpektionen har också begärt och fått kompletterade skriftliga uppgifter den 3 mars 2019.

Vid granskningen på Lindholmens tekniska gymnasium 2, Göteborgs kommun, identifierades allvarliga brister inom området trygghet och studiero vilket föranledde Skolinspektionen att öppna ett tillsynsärende och genomföra en riktad tillsyn av skolenheten inom detta område. Nedan följer den bedömning Skolinspektionen gjort i den riktade tillsynen. Områdena rektors ledarskap, undervisning samt betyg och bedömning omfattas inte av detta beslut utan bedöms i ett separat kvalitetsgranskningsbeslut.

Skolinspektionens beslut

Skolinspektionen bedömer att det vid Lindholmens tekniska gymnasium 2 finns allvarliga brister i arbetet med att tillförsäkra alla elever en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero samt i arbetet med att bedriva ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete. Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen skyndsamt vidtar åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att vid vite av 1 200 000 kr senast den **22 oktober 2019** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Om Göteborgs kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet.

Bedömning av brister

Trygghet samt ett aktivt och medvetet värdegrunds-arbete

Skolinspektionen konstaterar att Göteborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Det bedrivs ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet. (Lgy 11, 1. Skolans värdegrund och uppgifter, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, En likvärdig utbildning, 2. 1 Kunskaper, 2.2 Normer och värden)
- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att det inom skolenheten bedrivs ett aktivt och genomtänkt värdegrundsarbete för att bidra till att skapa en god skolmiljö för alla elever.

- Rektorn ska se till att alla elever på skolenheten tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att eleverna på Lindholmens tekniska gymnasium 2 inte tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och att det inte pågår ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete som omsätts i praktiken vid skolenheten. Vid tillsynen framgår att tryggheten brister och särskilt allvarlig är situationen för de kvinnliga eleverna på skolenheten som blir utsatta för både verbala och fysiska kränkningar. Det framkommer också att elever använder ett grovt språkbruk bland annat i form av nedsättande kommentarer om tjejer och att detta har blivit normaliserat på skolenheten. Trots detta språkbruk och att kvinnliga elever utsätts för kränkande behandling, vilket är känt för såväl rektor som övrig personal, finns inte något gemensamt värdegrundsarbete för att förmedla och förankra de grundläggande värderingar som samhället vilar på gällande exempelvis likabehandling av individer och grupper. Detta innebär att de flesta av eleverna sällan möter diskussioner om exempelvis jämställdhet eller etiska frågor, trots att det finns ett akut behov av detta på skolan. Om eleverna inte får en utbildning som omfattar även värdegrundsfrågor, riskerar de att missa en viktig del i skolans uppdrag. Att den typen av frågor diskuteras

är väsentligt också för att kunna skapa trygghet på skolenheten, vilket i sin tur är avgörande för elevernas välmående och kunskapsutveckling.

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet. Vidare ska utbildningen enligt läroplanen förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Utbildningen ska gestalta och förmedla alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor. Vidare framgår det av läroplanen att alla som arbetar i skolan har ett ansvar för att medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen samt att aktivt främja likabehandling av individer och grupper. Alla som arbetar i skolan ska också vidta nödvändiga åtgärder för att motverka, förebygga och förhindra alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Läraren ska klargöra skolans normer och regler och hur dessa är en grund för arbetet, och tillsammans med eleverna diskutera och utveckla regler för arbetet och samvaron i gruppen.

Av intervjuer framgår det att skolmiljön inte upplevs som trygg av alla elever. Framför allt framgår det under intervju med elever att det finns kvinnliga elever som är utsatta för både verbala och fysiska kränkningar. Eleverna berättar även att manliga elever får nedsättande kommentarer om sitt utseende. Det framgår vid intervju med elever flera exempel på att andra elever tar oönskat på kvinnliga elevers kroppar. Eleverna blir kallade "slampor" och "horor". Det sprids även falska rykten om de kvinnliga eleverna och de har fått nakenbilder skickade från klasskamrater vilket de upplever kränkande. Eleverna beskriver att de tidigare har berättat vad som skett för rektorn vid några tillfällen och att det blivit bättre kring någon enstaka elev som utfört kränkningar. Eleverna säger dock att de nu slutat berätta för lärare och rektorn om något händer då de upplever att det inte blir någon egentlig skillnad och förbättring. De säger också att rektorn inte har gjort någon uppföljning med dem i syfte att ta reda på om de kränkningar de har rapporterat till henne har upphört. Eleverna berättar vidare att det inte bara är enstaka elever som beter sig illa och säger att om de skulle rapportera allt som hänt till rektorn så skulle det innebära att hälften av skolans elever blev rapporterade. Lärarna anger under intervjun ytterligare exempel, en elev gick ut skolan för ett år sen, som berättat om sådana kränkningar och som känt sig väldigt utsatt. Rektorn säger under intervjun att hon är medveten om att det sker olika typer av kränkningar mellan elever på skolenheten och berättar att vissa åtgärder har vidtagits för att motverka att de sker. Bland annat anger rektorn att hon har stängt av en elev och att de har byggt om så att de kvinnliga eleverna har ett separat omklädningsrum. Rektorn beskriver vidare att hon tillsammans med kuratorn sitter

varje vecka med utredningar kring elever och även kring lärare som upplevt kränkningar. Det görs polisanmälningar och blir konsekvenser för de som inte sköter sig, säger rektorn. Rektorn berättar vidare att hon varit tydlig med att lärarna ska arbeta utifrån läroplanen och att utbildningen ska vara öppen för alla.

Det framgår vidare av tillsynen att det är vanligt med grovt och nedsättande språkbruk. Under flera av de lektioner som Skolinspektionen observerat har eleverna ett grovt språkbruk där svordomar är vanligt förekommande utan att lärare reagerar i de flesta fallen, eleverna kallar varandra "dumma i huvudet" och liknande kommentarer vid upprepade tillfällen. Under observationerna ges även exempel på sexistiska skämt och det förs fram fördomar kring flickor/kvinnor. En grupp elever ägnar en del av lektionstiden, vid en av de observerade lektionerna, åt att diskutera tjejers utseende utifrån bilder på deras mobiltelefoner. Eleverna beskriver under intervjuerna att det är en "grabbig jargong" och att de kan säga vad de vill utan att någon blir kränkt, men att det antagligen inte hade varit så om det funnits tjejer i klassen. Lärarna uttrycker under en intervju att det förekommer kommentarer av elever kring exempelvis nyanlända och kvinnor och att de agerar dagligen när de hör sådana kommentarer. En lärare berättar vidare att det förekommer kommentarer och en kvinnosyn bland eleverna som får lärarna att reagera och "studsa till".

Av intervjuer med elever och lärare framgår att det inte pågår ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete som omsätts i praktiken på skolenheten. Visserligen ger elever och lärare exempel på att det lyfts värdegrundsfrågor i samband med undervisningen i vissa ämnen, som exempel jämställdhet i ämnet svenska och demokratifrågor i ämnet samhällskunskap, men ingen av de intervjuade grupperna kan ge exempel på några särskilda insatser eller åtgärder på skolenheten kopplade till en kartläggning av skolans behov av värdegrundsarbete. I intervjuer med lärarna kan de dessutom inte ge exempel på hur rektorn följer upp värdegrundsfrågor och jämställdhet i deras undervisning. Rektorn beskriver att de på skolenheten har genomfört enkäter som omfattat elevernas trygghet och att hon tillsammans med lärarna gått igenom resultatet av denna. Rektorn berättar vidare att uppdraget till lärarna och det som är gemensamma åtgärder är att de ska uppfylla det som finns i de nationella styrdokumenten kring värdegrundsfrågor. På en fråga om på vilket sätt det bedrivs ett arbete med värdegrundsfrågor på skolenheten svarar rektorn i intervju att det som görs är att elevhandledarna har i uppdrag att arbeta med trygghet och studiero samt att förankra ordningsregler och likabehandlingsplan. Några konkreta exempel på ett gemensamt arbete med värdegrundsfrågor i undervisningssituationer kan rektorn inte ge varken i intervjun eller i kompletterande uppgifter som inkommit efter tillsynen.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Enligt 26 kap. 10 § skollagen får Skolinspektionen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart. Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna.

Enligt 26 kap. 27 § första stycket skollagen får ett föreläggande förenas med vite. Ett föreläggande ska, enligt 26 kap. 27 § andra stycket skollagen, förenas med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Skolinspektionen har vid tillsynen kunnat konstatera att det finns omfattande brister i skolans arbete med att tillförsäkra alla elever en skolmiljö som präglas av trygghet och avsaknad av ett fullgott förebyggande värdegrundsarbete.

Det är centralt att alla elever får känna sig trygga i sin skolmiljö. Av tillsynen har dock framkommit att så inte är fallet på Lindholmens tekniska gymnasium 2. Det förekommer ett kränkande språkbruk bland eleverna och tillsynen visar att det finns kvinnliga elever som är särskilt utsatta. De kvinnliga eleverna utsätts både för verbala och fysiska kränkningar. Trots att eleverna påtalat detta har rektorn inte sett till att kränkningarna upphört. Elever utsätts också för ett kränkande språkbruk och trots detta saknas ett gemensamt värdegrundsarbete. Detta medför att eleverna inte får den skolmiljö de har rätt till enligt skollagen. Detta är allvarligt. Det är angeläget att kraftfulla åtgärder snarast vidtas av huvudmannen för att åtgärda bristerna i verksamheten.

Skolinspektionen bedömer, mot ovanstående bakgrund, skäl att förena föreläggandet med vite. Denna bedömning görs mot bakgrund av bristernas allvar, de konsekvenser bristerna hittills fått och framöver riskerar att få för eleverna samt den tid under vilken bristerna redan fortgått.

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Göteborgs kommun att senast **den 22 oktober 2019** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Bedömning av brister

Studiero

Skolinspektionen konstaterar att Göteborgs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att alla elever på skolenheten tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att eleverna på Lindholmens tekniska gymnasium 2 inte tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. Vid tillsynen framkommer att undervisningen ofta störs av att elever uppträder på ett sådant sätt att klasskamrater inte kan få studiero och möjlighet att koncentrera sig på skolarbetet. Det är också vanligt att elever gör annat på lektionerna än skolarbete, så som att ägna sig åt sina mobiltelefoner. Även om det finns ett policydokument på skolenheten kring studiero och som bland annat tar upp regler kring mobiltelefoner finns det i praktiken inget gemensamt förhållningssätt i dessa frågor och lärarna har inte någon samsyn kring arbetet med studiero. När studiemiljön är stökig eller när eleverna fokuserar på annat än skolarbete under lektionerna finns en stor risk att eleverna inte kan tillgodogöra sig den undervisning som bedrivs, vilket försvårar för eleverna att nå de mål som utbildningen syftar till att eleverna ska uppnå.

Att skolmiljön ser ut på detta sätt strider mot skollagen som anger att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero.

Det framgår av intervjuer med elever, lärare och elevhälsan att studieron brister i vissa klasser på skolenheten. Skolinspektionen har vid besöket intervjuat elever som säger att studieron varierar mellan olika lärare och ämnen. Eleverna beskriver att främst de teoretiska lektionerna blir så pratiga och stökiga att de inte kan arbeta. Det kan bli kaos och elever som inte förstår vad de ska göra går runt och förstör, säger eleverna. Eleverna berättar vidare att vissa enstaka lärare är mer stränga och ser till att det blir konsekvenser för de elever som inte sköter sig i klassrummet genom att de exempelvis tar kontakt med vårdnadshavare vilket leder till att övriga elever kan arbeta på de

lektionerna. Andra lärare gör dock inte på samma sätt och ser inte till att det blir några konsekvenser för elever som inte sköter sig på lektionerna. Det innebär att eleverna får jobba ikapp hemma, säger de. Lärarna säger att de har elever i klasserna som påverkar studieron negativt men de har inte möjlighet att prata med elever enskilt när det behövs. Det finns inga grupprum eller liknande, säger lärarna. Lärarna berättar att det får konsekvenser för de elever som har ambitioner i klassen.

Vid de flesta av Skolinspektionens observationer är det vanligen lugnt men inspektörerna ser exempel på lektioner där elever tappar fokus och även att vissa elever inte gör något skolarbete alls, utan istället använder mobiler och/eller datorer till andra saker än skolarbete, som exempelvis att titta på film. Vid observationerna händer det att lärare säger till eleverna att ta undan sina mobiltelefoner, men det finns även tillfällen där elever ägnar hela lektioner åt att titta på film utan att det uppmärksammas av läraren. På flera lektioner tar dessutom eleverna upp sina mobiltelefoner under stunder när läraren är fokuserad på att hjälpa andra elever och där även eleverna involverar varandra i att samtala kring annat än skolarbete. Vid en av de observerade lektionerna ägnar majoriteten av eleverna över hälften av lektionen till att använda sina mobiltelefoner och att ha samtal med varandra. Eleverna berättar vid intervjun att det finns lärare som inte reagerar om eleverna sitter med mobiltelefonerna under lektionerna. Lärarna är för snälla och det blir rörigt, säger eleverna. Elevhälsan beskriver att det finns olika syn bland lärarna och att eleverna får svårt att få saker gjorda under lektionerna. Det är inte alltid dålig studiero i form av att det "är vilt" men elever blir passiva i klassrummet, säger elevhälsan.

Intervjuerna visar att lärarna inte har ett gemensamt förhållningssätt för hur ordning och studiero ska upprätthållas. Eleverna säger att det inte finns några tydliga regler på skolenheten, varken gällande hur mobiltelefoner ska hanteras eller vad som händer om någon stör undervisningen. Eleverna i några av klasserna säger att de pratat om studiero vid ett tillfälle i klassen inför ett elevrådsmöte och att det resulterade i att lärarna skulle säga till eleverna mer men att det inte har blivit så. Några av de lärare som intervjuats berättar att lärarna tillsammans diskuterat studiero för någon klass där studiero är ett "jätteproblem" men att de inte kunnat genomföra de förändringar de skulle behöva på grund av ett oflexibelt schema och att det administrativa systemet inte fungerar för att genomföra sådana ändringar. Både rektorn och lärarna säger att de är överens om att de ska arbeta med att förbättra studieron varpå rektorn anger att det finns ett policydokument som bland annat tar upp hur lärarna ska hantera mobiltelefoner i klassrummet. Lärarna berättar dock att de inte har någon samsyn och att de också agerar på olika sätt i undervisningen när det gäller studiero. Enligt lärarna pratar de mycket men agerar inte. Även elevhälsan beskriver under intervjun att det finns önskemål från rektorn på hur lärarna gemensamt ska arbeta kring studiero men

att det ännu inte finns något gemensamt arbete eller samsyn för att skapa studiero på skolenheten.

Motivering till föreläggande som ingripande

Göteborgs kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Göteborgs kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

I den slutliga handläggningen av ärendet har även avdelningsjurist Charlotte Fager och undervisningsråd Kristina Svensson deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

X Maria Wassén

Avdelningschef
Signerat av: Maria Wassén

X Fredrik Nellemo

Föredragande
Signerat av: Fredrik Nellemo

Hur man överklagar, se bilaga 2

Bilagor
Bilaga 1: Fakta om Lindholmens tekniska gymnasium 2
Bilaga 2: Överklagandehänvisning

Bilaga 1: Fakta om Lindholmens tekniska gymnasium 2

Lindholmens tekniska gymnasium 2 är en kommunal gymnasieskola belägen i Göteborgs kommun. Skolan har två nationella program, Industritekniska programmet och VVS- och fastighetsprogrammet. Skolan har även elever på Introduktionsprogrammen. Skolan leds av en rektor.

Det går enligt skolans egna uppgifter, totalt 253 elever på skolenheten, varav 212 elever på de nationella programmen och 41 elever på ett Introduktionsprogram. Skolenheten delar lokaler med flera andra kommunala gymnasieskolenheter, helt eller delvis.

Bilaga 2: Överklagandehänvisning

Skolinspektionens beslut om föreläggande med vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg.

Överklagandet ska ha inkommit till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller dennes ombud.